

Čís. 288.

Předražování. Vliv postupného návratu předválečných poměrů v obchodování s předměty potřeby na trestnost válečné lichvy dle zákona ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 23. října 1920, Kr II 163/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při krajském soudu v Jihlavě ze dne 21. dubna 1920, jímž byl obžalovaný dle § 259 odst. 3 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro přečin dle § 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919 č. 568 sb. z. a n. a přestupek dle § 7 odstavce první téhož zákona, rozsudek v odpor vzatý zrušil a vrátil věc soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl — mimo jiné z těchto

důvodů:

Pokud jde o právní posouzení věci, odůvodnil první soud osvobozující výrok ohledně obou trestních činů, jež byly předmětem obžaloby, tím, že ustanovení zákona o lichvě, který stihá lichvu v *á l e č n o u*, tedy využitkování *m i m o ř á d n ý c h p o m ě r ů v á l e č n ý c h*, nelze více použití v těch případech, kde třeba v některém jen okrese ohledně některého předmětu potřeby nastal nadbytek, a to alespoň pokud jde o tento okres a dotýčný určitý předmět potřeby, poněvadž prý mimořádné poměry, jichž využití má býti zabráněno, již přestaly a ceny se zase řídí dle národohospodářského zákona o nabídce a poptávce. Tento právní náhled jest však zřejmě mylný a činí rozsudek zmatečným dle č. 9 a) § 281 tr. ř. Neboť zákon ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a n. o trestání válečné lichvy nabyl účinnosti dne 7. listopadu 1919 (viz čl. II.) a platí v *š e c h n a* jeho ustanovení v celé československé republice tak dlouho, dokud nebudou novým zákonným ustanovením zrušena. I kdyby tedy v celém našem státě již zase zcela zavládly mírové poměry, zejména platily zase mírné ceny a bylo dostatek zboží, neopravňovalo by to soud k deduce, že již neplatí zákonná ustanovení o válečné lichvě. První zákonný předpis o t. zv. »válečné lichvě« totiž cís. nařízení ze dne 1. srpna 1914 čís. 194 ř. z., jímž dle zákonného textu (viz nadpis tohoto nařízení) pro dobu mimořádných poměrů, válečným stavem vyvolaných, vydána byla ustanovení o zásobování obyvatelstva předměty nezbytné potřeby, ustanovoval v §§ 11 cit. nařízení výslovně, že vláda jest zmocněna, toto císařské nařízení zcela nebo částečně pro celý obvod království a zemí na říšské radě zastoupených nebo toliko pro jednotlivé správní obvody nařízením zrušiti. Ustanovení to, jakož i úvodní titulní slova »pro dobu mimořádných poměrů válečným stavem vyvolaných« byla však při pozdějších cís. nařízeních o zásobování obyvatelstva předměty potřeby vynechána a nebyla také pojata do nyní platícího zákona ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a n. »o trestání válečné lichvy.« Ježto pak v § 11 a v celé řadě jiných paragrafů tohoto zákona není v kontextu slov »využívaje mimořádných poměrů vyvolaných válkou«, tvořících arcí sou-

část skutkové povahy některých trestných činů válečné lichvy jako na př. dle § 7, nelze říci, že o skutkové povaze přečinu dle § 11 čís. 4 cit. zák. zde již proto nemůže býti řeči, že tu nejde o využití mimořádných poměrů válkou vyvolaných, které dle náhledu soudního dvoru ohledně okresu V-ského a cigaret již pominuly. Jedině skutková povaha trestných činů dle § 7 cit. zákona (a dále dle § 8 a 10 cit. zák.) mohla by se vyloučiti, pakliže soud by dospěl k přesvědčení, že trestný čin nebyl spáchán využitkováním uvedených mimořádných poměrů. Náhled soudního dvoru, že ohledně cigaret tyto mimořádné poměry již pominuly, alespoň ohledně okresu V-ského, kde prý jest jich nadbytek, jest však zajisté také nesprávný. Vysvítá to nejlépe z toho, že obžalovaný, jak nařikáný rozsudek sám zjišťuje, sportky prodával po 24 hal. za kus, tedy za cenu v míru neslýchanou, pročez již ze zjištění rozsudkových jest zjevno, že obžalovaný hleděl těžiti z válečné tísně, totiž z nouze o kuřivo a vysokých cen kuřiva a že jednal tudíž očividně využívaje mimořádných poměrů válkou vyvolaných. Soudní dvůr na dobro přehlíží, že tendencí zákona o stíhání válečné lichvy jest zamezení využitkování konjunktury. Mohou totiž i v nynější době docela dobře nastati případy, kde je tu a tam nadbytek některých předmětů potřeby. Jest to však vždy jen úkaz přechodný a lokální. V daném případě, kde se mluví o nadbytku cigaret, jest tomu rovněž tak a lze si nadbytek ten vysvětliti náhlým zvýšením cen výrobků tabákových, zejména lepších druhů, při kvalitě daleko horší nežli v míru, následkem čehož i náruživí kuřáci tohoto času odmítají koupiti nepoměrně drahého kuřiva. O nějakém skutečném nadbytku kuřiva, který by, jak soudní dvůr se domnívá, činil možným volný obchod a tvoření se cen dle zákona o poptávce a nabídce, nemůže tudíž býti řeči a přehlédl také soudní dvůr, že zde jde o předmět státního monopolu.

Čís. 289.

Pojem »nápadného nepoměru« ve smyslu § 2 čís. 1 cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. z. o lichvě jest relativní a dlužno tento znak spatřovati všude tam, kde rozdíl mezi hodnotou plnění a vzájemného plnění jest ve značném nepoměru k obyčejné, konkrétními poměry ospravedlněné hodnotě.

(Rozh. ze dne 25. října 1920, Kr I 318/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku krajského soudu v Liberci ze dne 23. března 1920, jímž byla uznána vinnou přečinem dle § 2 čís. 1 cís. nař. ze dne 12. října 1914 čís. 275 ř. z. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. uplatňuje obžalovaná, že za dnešních poměrů nelze tvrditi, že by úrok 6 K, jejíž poskytnouti si dala na jeden týden za zapůjčených 50 K, byl v nápadném nepoměru k poskytnutému úvěru. Dlužno prý uvážiti, že dlužník nemohl